ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.5.2023
COM(2023) 623 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Ρουμανίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Ρουμανίας

{SWD(2023) 623 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Ρουμανίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Ρουμανίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της επιτροπής απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως για να προωθήσει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να καταστήσει τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της

[1] ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας επικαιροποιήθηκε στις 30 Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(2) Στις 22 Νοεμβρίου 2022, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023[4], η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2023 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 23 Μαρτίου 2023, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της έρευνας με βάση τις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 22 Νοεμβρίου 2022, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2023, στην οποία η Ρουμανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 16 Μαΐου 2023, καθώς και την πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2023 όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 13 Μαρτίου 2023.

(3) Μολονότι οι οικονομίες της ΕΕ επιδεικνύουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, το γεωπολιτικό πλαίσιο εξακολουθεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Ενόσω η ΕΕ παραμένει σταθερά στο πλευρό της Ουκρανίας, το θεματολόγιο οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ επικεντρώνεται στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των ενεργειακών κλυδωνισμών τόσο στα ευάλωτα νοικοκυριά όσο και στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμα, καθώς και στη συνέχιση των προσπαθειών για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, τη στήριξη της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, τη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας μεσοπρόθεσμα. Επικεντρώνεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της ΕΕ.

(4) Την 1η Φεβρουαρίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο *Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών*[5] με σκοπό την τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ και τη στήριξη της ταχείας μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Το σχέδιο συμπληρώνει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU. Στόχος του είναι να παράσχει ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την κλιμάκωση της ενωσιακής παραγωγικής ικανότητας όσον αφορά τις τεχνολογίες και τα προϊόντα μηδενικών καθαρών εκπομπών που απαιτούνται για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της ΕΕ για το κλίμα, καθώς και για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε σχετικές κρίσιμες πρώτες ύλες, μεταξύ άλλων με τη διαφοροποίηση της προμήθειας, την κατάλληλη αξιοποίηση των γεωλογικών πόρων στα κράτη μέλη και τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης των πρώτων υλών. Το σχέδιο βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: προβλέψιμο και απλουστευμένο ρυθμιστικό περιβάλλον, επιτάχυνση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, βελτίωση των δεξιοτήτων και ανοικτό εμπόριο για ανθεκτικές αλυσίδες εφοδιασμού. Στις 16 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης

[4] COM(2022) 780 final.

[5] COM(2023) 62 final.

ανακοίνωση με τίτλο *Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030*[6], διαρθρωμένη με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς, με στόχο να καταβληθούν προσπάθειες για ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα ενισχύει την ανάπτυξη. Η ανακοίνωση καθορίζει προτεραιότητες πολιτικής που αποσκοπούν στην ενεργό εξασφάλιση διαρθρωτικών βελτιώσεων, καλά εστιασμένων επενδύσεων και κανονιστικών μέτρων για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Οι παρακάτω συστάσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων.

(5) Το 2023 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αφορούν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020 και 2022 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(6) Ο κανονισμός REPowerEU[7], που εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στην ταχεία σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Θα συμβάλει στην ενεργειακή ασφάλεια και στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Ο κανονισμός επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέσουν νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU. Θα συμβάλουν επίσης στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ, όπως περιγράφεται στο βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών, καθώς και στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων σχετικά με την ενέργεια οι οποίες εκδόθηκαν για τα κράτη μέλη το 2022 και, κατά περίπτωση, το 2023. Με τον κανονισμό REPowerEU θεσπίζεται νέα κατηγορία μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία διατίθεται στα κράτη μέλη για τη χρηματοδότηση νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σχετικά με την ενέργεια στο πλαίσιο των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

(7) Στις 8 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024. Αποσκοπεί στη στήριξη της προετοιμασίας των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών[8]. Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα απενεργοποιηθεί στα τέλη του 2023. Ζήτησε την ανάληψη δημοσιονομικών

---

6 COM(2023) 168 final.

7 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

8 COM(2023) 141 final.

πολιτικών κατά την περίοδο 2023-2024 οι οποίες θα διασφαλίσουν τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους και θα αυξήσουν τη δυνητική ανάπτυξη με βιώσιμο τρόπο. Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να προσδιορίσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης 2023 τον τρόπο με τον οποίο τα δημοσιονομικά τους σχέδια θα διασφαλίσουν την τήρηση της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ για το έλλειμμα, καθώς και την εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους, ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα, μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να καταργήσουν σταδιακά τα εθνικά δημοσιονομικά μέτρα που θέσπισαν για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από τους κλυδωνισμούς των τιμών της ενέργειας, αρχίζοντας από τα λιγότερο στοχευμένα. Επισήμανε ότι, εάν τα μέτρα στήριξης χρειαστεί να παραταθούν λόγω νέων πιέσεων στις τιμές της ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχοθετήσουν τα μέτρα τους πολύ καλύτερα απ' ό,τι στο παρελθόν προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Η Επιτροπή πρότεινε οι δημοσιονομικές συστάσεις να ποσοτικοποιηθούν, να διαφοροποιηθούν και να διατυπωθούν με βάση τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες, όπως προτείνεται στην ανακοίνωσή της σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ[9]. Συνέστησε σε όλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να προστατεύουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, ιδίως υπό το πρίσμα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και των στόχων ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

(8) Στις 26 Απριλίου 2023, η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις για την εφαρμογή συνολικής μεταρρύθμισης των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Κεντρικός στόχος των προτάσεων είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε όλα τα κράτη μέλη μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σκοπός των προτάσεων είναι να παράσχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα μεγαλύτερου ελέγχου στην κατάρτιση των μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους, προβλέποντας παράλληλα ένα αυστηρότερο καθεστώς επιβολής για να διασφαλίσουν ότι τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει στο πλαίσιο των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων τους. Στόχος είναι να ολοκληρωθεί το νομοθετικό έργο το 2023.

(9) Στις 31 Μαΐου 2021, η Ρουμανία υπέβαλε στην Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού. Στις 3 Νοεμβρίου 2021, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας[10]. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από απόφαση της Επιτροπής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Ρουμανία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην

9 COM(2022) 583 final.

10 Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 3ης Νοεμβρίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας (ST 12319/2021, ST 12319/2021 ADD 1).

εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(10) Στις 11 Μαΐου 2023, η Ρουμανία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και, στις 10 Μαΐου 2023, το οικείο πρόγραμμα σύγκλισης 2023, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2023 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Ρουμανίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(11) Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2023 για τη Ρουμανία[11]. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ρουμανίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2022 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας. Με βάση την ανάλυση αυτή, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Ρουμανίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(12) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για τη Ρουμανία και δημοσίευσε τα αποτελέσματά της στις 24 Μαΐου 2023[12]. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ρουμανία αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, οι ευπάθειες σχετίζονται με τους εξωτερικούς λογαριασμούς, που συνδέονται με μεγάλα δημόσια ελλείμματα, ενώ έχουν αυξηθεί οι πιέσεις υπερθέρμανσης. Το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών επιδεινώθηκε σημαντικά μετά την ύφεση που προκλήθηκε από την πανδημία και καθιστά την οικονομία ευάλωτη σε κλυδωνισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης. Η συνέχιση του μεγάλου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών κινδυνεύει να οδηγήσει περαιτέρω την NIIP σε αρνητικά επίπεδα. Γίνονται σαφώς ορατά σημάδια υπερθέρμανσης, με τον δομικό πληθωρισμό να είναι δυσάρεστα υψηλό, την αύξηση των μισθών σε καθαρά διψήφια επίπεδα και ένα σχετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας. Οι δείκτες ανταγωνιστικότητας κόστους αναμένεται να σταθεροποιηθούν, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν διαρθρωτικά ζητήματα. Η συναλλαγματική ισοτιμία φαίνεται να είναι υψηλότερη από το επίπεδο που υποδεικνύουν τα θεμελιώδη μεγέθη και εξακολουθεί να υπόκειται σε αυστηρή διαχείριση. Το δημόσιο έλλειμμα είναι μεγάλο εδώ και αρκετά χρόνια και αντιστοιχεί σε μεγάλο μέρος της υπερβάλλουσας ζήτησης και των επακόλουθων εξωτερικών ελλειμμάτων· ακόμη και αν βελτιώνεται, το δημόσιο έλλειμμα προβλέπεται να παραμείνει σημαντικό κατά το τρέχον και το επόμενο έτος. Η μείωση του δημόσιου ελλείμματος το 2022 οφειλόταν κυρίως στη σημαντική αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ, η οποία με τη σειρά της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την υπερθέρμανση της εγχώριας ζήτησης. Τα ασφάλιστρα κινδύνου και το κόστος κρατικού δανεισμού είναι σημαντικά υψηλότερα από ό,τι κατά τα έτη πριν από την πανδημία. Δεδομένης της

[11] SWD(2023) 623 final.

[12] SWD(2023) 642 final.

συνεχιζόμενης στενότητας των παγκόσμιων συνθηκών ρευστότητας, θα είναι σημαντικό να αντιστραφούν οι τρέχουσες τάσεις. Μελλοντικά, η δημοσιονομική προσαρμογή θα πρέπει να είναι ο προτιμώμενος τρόπος για να ευθυγραμμιστεί περισσότερο η ζήτηση με την προσφορά και να συγκρατηθούν τα εγχώρια και εξωτερικά ελλείμματα. Η πλήρης εφαρμογή των φορολογικών και συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ, καθώς και η τήρηση των δημοσιονομικών στόχων στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος θα συμβάλουν σημαντικά στον περιορισμό της τρέχουσας δυναμικής.

(13) Στις 3 Απριλίου 2020, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2020/509[13] σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στη Ρουμανία λόγω μη συμμόρφωσης με το κριτήριο του ελλείμματος το 2019. Στις 3 Απριλίου 2020, το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης σύσταση[14] προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος στη Ρουμανία έως το 2022 το αργότερο. Λαμβανομένης υπόψη της βαθιάς συρρίκνωσης της οικονομικής δραστηριότητας που συνδέεται με την πανδημία COVID-19 και της σχετικής ανάγκης για δημοσιονομικές πολιτικές για τη στήριξη της ανάκαμψης, στις 18 Ιουνίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε νέα σύσταση προς τη Ρουμανία[15] για τον τερματισμό της κατάστασης υπερβολικού ελλείμματος το αργότερο έως το 2024. Στη σύστασή του της 18ης Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στη Ρουμανία να μειώσει το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης στο 8,0 % του ΑΕΠ το 2021, στο 6,2 % του ΑΕΠ το 2022, στο 4,4 % του ΑΕΠ το 2023 και στο 2,9 % του ΑΕΠ το 2024. Η σύσταση αυτή ήταν σύμφωνη με ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ύψους 3,4 % το 2021, 1,3 % το 2022, 0,9 % το 2023 και 0,0 % το 2024. Αντιστοιχούσε σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,7 % του ΑΕΠ το 2021, 1,8 % του ΑΕΠ το 2022, 1,7 % του ΑΕΠ το 2023 και 1,5 % του ΑΕΠ το 2024. Στη σύσταση διευκρινιζόταν επίσης ότι τυχόν έκτακτα έσοδα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης και ότι η Ρουμανία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή του εθνικού της δημοσιονομικού πλαισίου. Τέλος, το Συμβούλιο δήλωσε επίσης ότι για να εξασφαλιστεί η επιτυχία της μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής στρατηγικής, θα είναι σημαντικό η δημοσιονομική εξυγίανση να υποστηριχθεί με ολοκληρωμένες μεταρρυθμίσεις.

(14) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από τη Eurostat[16], το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ρουμανίας μειώθηκε από 7,1 % του ΑΕΠ το 2021 σε 6,2 % του ΑΕΠ το 2022, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 48,6 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2021 σε 47,3 % στα τέλη του 2022. Αυτό συνάδει με τον στόχο για το ονομαστικό έλλειμμα που συνέστησε το Συμβούλιο για το 2022. Η προσαρμογή του διαρθρωτικού ισοζυγίου για το 2022 ανήλθε σε 0,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, οι οποίες υπολείπονται κατά πολύ των συνιστώμενων 1,8 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Αυτό απαιτεί προσεκτική ανάλυση με βάση την τιμή αναφοράς για τις δαπάνες. Το 2022, η αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών (αναπροσαρμοσμένη για τα έκτακτα μέτρα και για τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής στο σκέλος των εσόδων)

---

13 Απόφαση (ΕΕ) 2020/509 του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2020, σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στη Ρουμανία (ΕΕ L 110 της 8.4.2020, σ. 58).

14 Σύσταση του Συμβουλίου της 3ης Απριλίου 2020 προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος στη Ρουμανία (ΕΕ C 116 της 8.4.2020, σ. 1).

15 Σύσταση του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2021 προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος στη Ρουμανία (ΕΕ C 304 της 29.7.2021).

16 Eurostat - Δείκτες ευρώ, 47/2023, 21.4.2023.

ανήλθε στο 14,1 %, υπερβαίνοντας το συνιστώμενο 1,3 %. Η βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου σχεδόν έμεινε στάσιμη το 2022, μολονότι τα δημόσια έσοδα ήταν σημαντικά υψηλότερα από τα αναμενόμενα, γεγονός που ενισχύθηκε από την έντονη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, τον υψηλό πληθωρισμό και την ευνοϊκή σύνθεση της οικονομικής ανάπτυξης. Στο σκέλος των δαπανών, οι μισθοί του δημόσιου τομέα και οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκαν ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ λόγω μερικής τιμαριθμικής αναπροσαρμογής και αυτοεπιβληθέντος ανώτατου ορίου για τις αγορές. Ωστόσο, τα περισσότερα άλλα στοιχεία δαπανών αυξήθηκαν πολύ ταχύτερα απ' ό,τι είχε προγραμματιστεί, εν μέρει λόγω των μεγάλων εκπλήξεων όσον αφορά τον πληθωρισμό, γεγονός που υποδηλώνει ότι μέρος των έκτακτων εσόδων χρησιμοποιήθηκε για τη χρηματοδότηση πρόσθετων δαπανών σε σχέση με τα σχέδια.

(15) Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε από τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Το 2022, τα εν λόγω μέτρα περιλάμβαναν ανώτατα όρια τιμών για τα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου τόσο για οικιακούς όσο και για μη οικιακούς καταναλωτές. Περιλάμβαναν επίσης ειδικές πληρωμές για συνταξιούχους χαμηλού εισοδήματος, κουπόνια τροφίμων για νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος (συμπεριλαμβανομένων των συνταξιούχων και των σπουδαστών) και επιδοτήσεις καυσίμων. Το κόστος των μέτρων αυτών αντισταθμίστηκε εν μέρει από νέους φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των εγχώριων εταιρειών παραγωγής ενέργειας. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το καθαρό δημοσιονομικό κόστος αυτών των μέτρων ανήλθε στο 0,4 % του ΑΕΠ το 2022. Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε επίσης οριακά από το δημοσιονομικό κόστος της προσωρινής προστασίας των εκτοπισθέντων ατόμων από την Ουκρανία, το οποίο εκτιμάται σε 0,0 – 0,1 % του ΑΕΠ το 2022.

(16) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές στο πρόγραμμα σύγκλισης είναι σχετικά συντηρητικό το 2023 και αισιόδοξο στη συνέχεια. Η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2,8 % το 2023 και κατά 4,8 % το 2024. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπεται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 3,2 % το 2023 και κατά 3,5 % το 2024. Οι σημαντικά χαμηλότερες προβλέψεις της Επιτροπής για την ανάπτυξη για το 2024 αντικατοπτρίζουν την άποψη της Επιτροπής σχετικά με τον καθυστερημένο αντίκτυπο της νομισματικής στενότητας στην οικονομία. Αντικατοπτρίζουν επίσης την άποψη της Επιτροπής ότι η ρουμανική οικονομία λειτουργεί επί του παρόντος κοντά στο επίπεδο των δυνατοτήτων της ή πάνω από αυτό, γεγονός που φαίνεται εύλογο, δεδομένων των υψηλών και επίμονων ποσοστών δομικού πληθωρισμού και του σχετικά χαμηλού ποσοστού ανεργίας. Η κατάσταση αυτή περιορίζει τις δυνατότητες μη πληθωριστικής ανάπτυξης.

(17) Στο πρόγραμμα σύγκλισης 2023, η κυβέρνηση της Ρουμανίας αναμένει ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα μειωθεί από 6,2 % του ΑΕΠ το 2022 στο 4,4 % το 2023, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η μεγάλη μείωση αντικατοπτρίζει τον προγραμματισμένο περιορισμό των δαπανών, συμπεριλαμβανομένων σημαντικών μειώσεων των πραγματικών μισθών των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα, καθώς και ορισμένα μέτρα ενίσχυσης των εσόδων, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του φορολογικού συντελεστή για τα μερίσματα, της μείωσης του ορίου για την υπαγωγή στον χαμηλό φορολογικό συντελεστή στο πλαίσιο του καθεστώτος για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις και των αυξήσεων των συντελεστών ΦΠΑ σε επιλεγμένα προϊόντα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως

προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από 47,3 % στα τέλη του 2022 σε 47,1 % στα τέλη του 2023.

(18) Το ισοζύγιο της κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να εξακολουθήσει να επηρεάζεται από τα μέτρα που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Πρόκειται για μέτρα που παρατάθηκαν από το 2022 (ανώτατα όρια τιμών για τα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, επιδοτήσεις για ομάδες πληθυσμού με χαμηλό εισόδημα, ειδικές πληρωμές για συνταξιούχους χαμηλού εισοδήματος). Το κόστος των μέτρων αυτών εξακολουθεί να αντισταθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των εγχώριων προμηθευτών ενέργειας και επί των περιθωρίων κέρδους. Λαμβανομένων υπόψη των εσόδων αυτών, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης το 2023 εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 0,3 % του ΑΕΠ. Τα περισσότερα μέτρα το 2023 στοχεύουν στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά, αν και δεν διατηρούν πλήρως το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

(19) Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής το δημόσιο έλλειμμα υπολογίζεται στο 4,7 % του ΑΕΠ για το 2023. Είναι κατά 0,3 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ υψηλότερο από το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σύγκλισης, κυρίως λόγω των υψηλότερων προβλεπόμενων δαπανών, ιδίως σε αγαθά και υπηρεσίες, κοινωνικές μεταβιβάσεις και άλλες τρέχουσες δαπάνες, οι οποίες αναμένεται όλες να αυξηθούν με αρκετά βραδύτερο ρυθμό απ' ό,τι ο πληθωρισμός στο πρόγραμμα σύγκλισης. Η Επιτροπή προβλέπει επίσης ελαφρώς υψηλότερη αύξηση των φορολογικών εσόδων σε σχέση με το πρόγραμμα σύγκλισης, αντικατοπτρίζοντας κυρίως υψηλότερη αύξηση του ΑΕΠ. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα είναι ελαφρώς χαμηλότερος (45,6 % στα τέλη του 2023) απ' ό,τι στο πρόγραμμα σύγκλισης.

(20) Το προβλεπόμενο ονομαστικό έλλειμμα του 2023 στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής είναι κατά 0,3 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ υψηλότερο από τον στόχο για το ονομαστικό έλλειμμα που συνέστησε το Συμβούλιο. Η διαρθρωτική προσαρμογή εκτιμάται σε περίπου 1,5 % του ΑΕΠ, αντικατοπτρίζοντας μειώσεις των πραγματικών μισθών στον δημόσιο τομέα και πάγωμα των νέων προσλήψεων δημόσιων υπαλλήλων, καθώς και τα μέτρα για τα έσοδα που περιγράφονται ανωτέρω. Ωστόσο, η προσαρμογή είναι ελαφρώς χαμηλότερη από τις συνιστώμενες 1,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Αυτό απαιτεί προσεκτική ανάλυση με βάση την τιμή αναφοράς για τις δαπάνες. Το 2023, η αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών (αναπροσαρμοσμένη για τα έκτακτα μέτρα και για τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να ανέλθει στο 8,3 % στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, υπερβαίνοντας το συνιστώμενο 0,9 %. Ως εκ τούτου, και οι τρεις δείκτες υποδεικνύουν κίνδυνο απόκλισης από τη συνιστώμενη προσαρμογή. Σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού, οι δημόσιες δαπάνες θα συνεχίσουν να αυξάνονται ταχύτερα απ' ό,τι συνέστησε το Συμβούλιο στις 18 Ιουνίου 2021. Με βάση προσεκτική ανάλυση, η Ρουμανία διατρέχει κίνδυνο μη συμμόρφωσης με τους δημοσιονομικούς στόχους για το 2023 που καθορίζονται στη σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021.

(21) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 2,9 % του ΑΕΠ το 2024, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος. Η μείωση που προγραμματίζεται για το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως τον συνεχιζόμενο περιορισμό

των δαπανών, με προβλεπόμενη μείωση των δημόσιων δαπανών από 38,4 % του ΑΕΠ σε 36,9 % του ΑΕΠ. Το πρόγραμμα σύγκλισης προβλέπει ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα μειωθεί σε 46,1 % στα τέλη του 2024. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 4,4 % του ΑΕΠ το 2024. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο από το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σύγκλισης, δεδομένου ότι τα εξαγγελθέντα μέτρα δεν φαίνεται να επαρκούν για την επίτευξη της δημοσιονομικής προσπάθειας που συνέστησε το Συμβούλιο στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα είναι υψηλότερος (46,1 %) στο τέλος του 2024.

(22) Το προβλεπόμενο ονομαστικό έλλειμμα του 2024 στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής υπερβαίνει κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ τον στόχο για το ονομαστικό έλλειμμα που συνέστησε το Συμβούλιο, ενώ η προσαρμογή του διαρθρωτικού ισοζυγίου προβλέπεται να είναι 0μόνο ,3 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2024 σε σύγκριση με τις συνιστώμενες 1,5 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Αυτό απαιτεί προσεκτική ανάλυση με βάση την τιμή αναφοράς για τις δαπάνες. Το 2024, η αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών (αναπροσαρμοσμένη για τα έκτακτα μέτρα και για τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να ανέλθει στο 9,5 % στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, υπερβαίνοντας το συνιστώμενο 0,0 %. Ως εκ τούτου, και οι τρεις δείκτες υποδεικνύουν κίνδυνο απόκλισης από τη συνιστώμενη προσαρμογή. Η απουσία σημαντικής δημοσιονομικής προσπάθειας που προβλέπεται για το 2024 αντικατοπτρίζει εν μέρει τον αντίκτυπο των κανόνων τιμαριθμικής αναπροσαρμογής στη Ρουμανία (ο γύρος τιμαριθμικής αναπροσαρμογής του 2024 για τις συντάξεις και τον κατώτατο μισθό θα αντικατοπτρίζουν τα υψηλά ποσοστά πληθωρισμού που καταγράφηκαν το 2022). Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι το ΣΑΑ περιλαμβάνει αρκετά μέτρα και μεταρρυθμίσεις που, αν εγκριθούν και εφαρμοστούν εγκαίρως, θα μπορούσαν να αποφέρουν σημαντική αύξηση των κρατικών εσόδων ήδη το 2024 και να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου για το έλλειμμα. Συνολικά, με βάση προσεκτική ανάλυση, η Ρουμανία διατρέχει κίνδυνο μη συμμόρφωσης με τους δημοσιονομικούς στόχους για το 2024 που καθορίζονται στη σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021. Λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων μη επίτευξης των συνιστώμενων δημοσιονομικών στόχων το 2023 και το 2024, φαίνεται ότι χρειάζονται πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα για τη συμμόρφωση με την πορεία προσαρμογής και την επίτευξη της διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματός της έως το 2024, καθώς και για την ενίσχυση της εξωτερικής θέσης.

(23) Το πρόγραμμα σύγκλισης αναφέρεται σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις προγραμματισμένες στο πλαίσιο του ΣΑΑ, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα και στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Σε αυτές περιλαμβάνονται σημαντικές μεταρρυθμίσεις του συνταξιοδοτικού συστήματος (τόσο των ειδικών συντάξεων όσο και των γενικών συστημάτων), φιλόδοξη φορολογική μεταρρύθμιση, προσπάθειες για την ενίσχυση της φορολογικής διοίκησης και μεταρρυθμίσεις των κρατικών επιχειρήσεων. Η πλήρης εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων αυτών θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων για το έλλειμμα που έθεσε το Συμβούλιο στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.

(24) Το πρόγραμμα σύγκλισης προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση των περισσότερων μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας το 2025. Η Επιτροπή στηρίζεται και αυτή

στην υπόθεση της σταδιακής κατάργησης σχεδόν όλων των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας (καθαρά έσοδα ύψους 0,1 % του ΑΕΠ το 2024). Εν προκειμένω βασίζεται στην παραδοχή ότι δεν θα υπάρξουν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας.

(25) Το πρόγραμμα σύγκλισης περιγράφει τη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική πορεία έως το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, στόχος είναι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης να παραμείνει στο 2,9 % του ΑΕΠ το 2025 και το 2026, με βάση την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 5,0 % το 2025 και κατά 4,6 % το 2026, πολύ πάνω από το δυνητικό επίπεδο. Έπειτα από μεγάλη μείωση από 39,8 % το 2021 σε 36,9 % το 2024, ο δείκτης δαπανών προς το ΑΕΠ θα παραμείνει σε γενικές γραμμές αμετάβλητος το 2025 και το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί από 46,1 % στα τέλη του 2024 σε 45,4 % έως τα τέλη του 2026.

(26) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Η υλοποίηση του σχεδίου της Ρουμανίας βρίσκεται σε εξέλιξη, αν και με αυξημένο κίνδυνο να υπάρξουν καθυστερήσεις. Η Ρουμανία υπέβαλε δυο αιτήσεις πληρωμής, οι οποίες αντιστοιχούσαν σε 72 ορόσημα και στόχους του σχεδίου και είχαν ως αποτέλεσμα εκταμίευση ύψους 2,6 δισ. EUR χωρίς να υπολογίζεται η προχρηματοδότηση για την πρώτη αίτηση πληρωμής, ενώ η αξιολόγηση της τρίτης αίτησης βρίσκεται σε εξέλιξη. Οι αυξανόμενοι κίνδυνοι καθυστερήσεων στην εφαρμογή του σχεδίου οφείλονται στην ανεπαρκή διακυβέρνηση και την περιορισμένη ικανότητα της δημόσιας διοίκησης. Η αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, μεταξύ άλλων μέσω της εξασφάλισης επαρκών ανθρώπινων πόρων, είναι καίριας σημασίας για τον καλύτερο συντονισμό του σχεδίου και την έγκαιρη υλοποίηση των επενδύσεων. Επιπλέον, για την ολοκλήρωση σημαντικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα χρειαστεί συνεχής πολιτική δέσμευση και οικειοποίηση. Δεδομένης της σημαντικής μακροοικονομικής και δημοσιονομικής σημασίας του σχεδίου, η έγκαιρη και πλήρης εφαρμογή των μέτρων θα είναι ζωτικής σημασίας για τον περιορισμό των εξωτερικών και δημοσιονομικών ευπαθειών. Το σχέδιο αναμένεται να αναθεωρηθεί το 2023, ώστε να συμπεριλάβει, μεταξύ άλλων, ένα κεφάλαιο για το REPowerEU, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τη μειωμένη μη επιστρεπτέα στήριξη λόγω της ισχυρής οικονομικής ανάκαμψης της Ρουμανίας. Οι σχετικές συζητήσεις συνεχίζονται. Η ταχεία συμπερίληψη του νέου κεφαλαίου για το REPowerEU στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα καταστήσει δυνατή τη χρηματοδότηση πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τη στήριξη των στρατηγικών στόχων της Ρουμανίας στον τομέα της ενέργειας και της πράσινης μετάβασης. Η συστηματική και αποτελεσματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το σχέδιο, και για να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.

(27) Η Επιτροπή ενέκρινε όλα τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής της Ρουμανίας το 2022. Η ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής συμπληρωματικά προς το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και σε συνέργεια με αυτό, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την αύξηση

της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, καθώς και την επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης στη Ρουμανία.

(28) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που πραγματεύεται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η Ρουμανία αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με την ενεργειακή πολιτική και την πράσινη μετάβαση.

(29) Η Ρουμανία αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με την απανθρακοποίηση, διότι η χώρα εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα. Το μερίδιο των ορυκτών καυσίμων (άνθρακα, πετρελαίου και αερίου) αυξήθηκε ελαφρώς το 2021 σε σύγκριση με το 2020. Ανήλθε σε 72 % το 2021, ενώ οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αντιστοιχούσαν μόνο στο 20 % περίπου. Η Ρουμανία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός αερίου στην ΕΕ και εξυπηρετεί κυρίως την εγχώρια αγορά. Η έμφαση στην αποτελεσματική ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η σημαντική βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του οικιστικού τομέα και η χρήση νέων τεχνολογιών στη βιομηχανία θα βοηθήσουν τη Ρουμανία να επιτύχει τους στόχους της ΕΕ και τους εθνικούς στόχους για την ενέργεια και το κλίμα για το 2030 που ορίζονται στη δέσμη μέτρων «Fit for 55». Η κατανάλωση φυσικού αερίου στη Ρουμανία μειώθηκε κατά 20 % από τον Αύγουστο του 2022 έως τον Μάρτιο του 2023, σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση αερίου κατά την ίδια περίοδο τα προηγούμενα 5 έτη, υπερβαίνοντας τον στόχο μείωσης του 15 %. Η Ρουμανία θα μπορούσε να επιδιώξει προσωρινά μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου έως τις 31 Μαρτίου 2024[17].

(30) Η αύξηση της δυναμικότητας του δικτύου είναι απαραίτητη για τη μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων και την επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας. Ο παροπλισμός της δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα και λιγνίτη, ο οποίος αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το 2032, όπως ορίζεται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας, θα πρέπει να αντικατασταθεί από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ωστόσο, τα υφιστάμενα δίκτυα μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας περιορίζουν την απορρόφηση της δυναμικότητας νέων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τα σημεία συμφόρησης στο δίκτυο παρεμποδίζουν την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Χρειάζονται επενδύσεις για την αναβάθμιση και την ψηφιοποίηση των υφιστάμενων δικτύων, προκειμένου να ενσωματωθεί η νέα παραγωγή από ανανεώσιμες πηγές και να αυξηθεί η δυναμικότητα διασύνδεσης με γειτονικά κράτη μέλη, σύμφωνα με τους στόχους για το κλίμα. Θα χρειαστεί επαρκής και προηγμένος σχεδιασμός ολοκληρωμένων συστημάτων για τις αναβαθμίσεις και την επέκταση του δικτύου (τόσο σε επίπεδο μεταφοράς όσο και σε επίπεδο διανομής) ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες ζήτησης και ευελιξίας. Επιπλέον, η απλούστευση του χαρακτηρισμού των περιοχών πρώτης επιλογής και ο περαιτέρω εξορθολογισμός των σχετικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της απλούστευσης της ανάπτυξης εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μικρής δυναμικότητας (όπως φωτοβολταϊκά πανέλα) σε κτίρια, θα βελτιώσουν την τρέχουσα κατάσταση, κατά την οποία η απόκτηση αδειών για την εγκατάσταση σταθμών ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές είναι σχετικά εύκολη, αλλά η απόκτηση των αναγκαίων αδειών για τη σύνδεσή τους με το δίκτυο παρουσιάζει περισσότερες προκλήσεις.

(31) Στον κατασκευαστικό τομέα, οι υψηλότεροι εθνικοί στόχοι για το 2030 θα απαιτήσουν πρόσθετη χρηματοδότηση για το κτιριακό δυναμικό της χώρας. Το

[17] Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου και κανονισμός (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου.

ρουμανικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπει την ανακαίνιση 2,4 εκατ. m^2 δημόσιων κτιρίων και 4,4 εκατ. m^2 οικιστικών κτιρίων, ενώ η πολιτική συνοχής έχει δεσμεύσει κονδύλια για 1,6 εκατ. m^2 ανακαινίσεων και στους δύο τομείς. Ωστόσο, η ανεπαρκής πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πληροφόρηση για ενεργειακές ανακαινίσεις και εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συνιστά σημαντικό εμπόδιο για περαιτέρω βελτιώσεις. Ειδικότερα, η καλύτερη πρόσβαση των νοικοκυριών και των μικρών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης θα συμβάλει σημαντικά στη μείωση της εξάρτησης της Ρουμανίας από τα ορυκτά καύσιμα, αντιμετωπίζοντας παράλληλα την ενεργειακή φτώχεια. Επιπλέον, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές θα μπορούσαν να παράσχουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο πρόσβασης σε κονδύλια ενεργειακής ανακαίνισης και σχετικά με το είδος των μικρών εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που θα ήταν δυνατό να υλοποιηθούν σε κτίρια και νοικοκυριά.

(32) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς και επαγγέλματα καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η κατασκευή, η ανάπτυξη και η συντήρηση τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, δημιουργούν εμπόδια στη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα στοχευμένα μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, με τη στήριξη αποτελεσματικών ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την προώθηση της ένταξης και της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού. Προκειμένου να αποδεσμευτεί η αναξιοποίητη προσφορά εργατικού δυναμικού, τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι προσβάσιμα, ιδίως για τα άτομα και στους τομείς και τις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Το 2022 αναφέρθηκαν ελλείψεις εργατικού δυναμικού στη Ρουμανία για αρκετά επαγγέλματα που απαιτούν ειδικές δεξιότητες ή γνώσεις για την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων των τεχνιτών μονώσεων, των πολιτικών μηχανικών και των διαχειριστών κατασκευαστικών έργων.

(33) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 και η γνώμη του[18] αποτυπώνεται στη σύσταση 1 κατωτέρω.

(34) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και το πρόγραμμα σύγκλισης 2023. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στη σύσταση 1 κατωτέρω. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με τους εξωτερικούς λογαριασμούς, οι οποίες τροφοδοτούνται από μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα, καθώς και με επανεμφανιζόμενα ζητήματα ανταγωνιστικότητας. Οι συστάσεις 2 και 3 συμβάλλουν στην υλοποίηση της σύστασης 1.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Ρουμανία να λάβει μέτρα το 2023 και το 2024 προκειμένου:

1. Να επιδιώξει την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2021 προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση

[18] Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 και του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος στη Ρουμανία έως το 2024 και να ενισχύσει την εξωτερική θέση της Ρουμανίας.

Να καταργήσει σταδιακά τα ισχύοντα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας έως τα τέλη του 2023, αξιοποιώντας τα κονδύλια που θα εξοικονομήσει για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση μέτρων στήριξης, να διασφαλίσει ότι τα μέτρα αυτά στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας.

Να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του ΜΑΑ και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Για την περίοδο μετά το 2024, να συνεχίσει να εφαρμόζει μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική σταδιακής και βιώσιμης εξυγίανσης, σε συνδυασμό με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επίτευξη υψηλότερης βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να επιτύχει συνετή μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση.

2. Να διασφαλίσει αποτελεσματική διακυβέρνηση και να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα, ώστε να καταστεί δυνατή η συνεχιζόμενη ταχεία και σταθερή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Να προβεί στην ταχεία οριστικοποίηση του κεφαλαίου για το REPowerEU με σκοπό την ταχεία έναρξη της υλοποίησής του. Να προχωρήσει στην ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σε στενή συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

3. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και να επιταχύνει τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, ιδίως με την ταχύτερη ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη βελτίωση της δυναμικότητας του δικτύου ώστε να καταστεί δυνατή η λειτουργία νέας δυναμικότητας στην αγορά. Να αυξήσει την ενεργειακή απόδοση και το επίπεδο φιλοδοξίας των προσπαθειών ανακαίνισης κτιρίων, μεταξύ άλλων με την παροχή καλύτερης πρόσβασης στην πληροφόρηση και σε βιώσιμες επιλογές χρηματοδότησης. Να εντείνει τις προσπάθειες πολιτικής που αποσκοπούν στην παροχή και την απόκτηση των δεξιοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος